

โครงการปฏิบัติการ เมื่อเกิดอุทกภัย

สำหรับเกษตรกรด้านการประมง

สำนักพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยีการประมง
กรมประมง 2554

“ภาวะอุทกภัย”

อุทกภัยหรือน้ำท่วม

อุทกภัย (flood) หมายถึง อันตรายจากน้ำท่วมซึ่งมีสาเหตุมาจากฝนหนักต่อเนื่องกันเป็นเวลานาน น้ำหลากจากภูเขาบริเวณต้นน้ำลำธาร น้ำทะเลหนุน และเขื่อนพัง เป็นต้น

ลักษณะของน้ำท่วม

น้ำท่วมสามารถแบ่งเป็นลักษณะใหญ่ๆ ได้ดังนี้

1. **น้ำท่วมขัง** เป็นสภาวะน้ำท่วมที่เกิดขึ้น เนื่องจากระบบระบายน้ำไม่มีประสิทธิภาพมักเกิดบริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำ และบริเวณชุมชนเมืองใหญ่ๆ มีลักษณะค่อยเป็นค่อยไป ซึ่งเกิดจากฝนตกหนักบริเวณนั้นๆ ติดต่อกันเป็นเวลาหลายวัน หรือเกิดจากสภาวะน้ำท่วมตลิ่งน้ำท่วมขังส่วนใหญ่จะเกิดบริเวณท้ายน้ำและมีลักษณะแผ่เป็นบริเวณกว้าง เนื่องจากไม่สามารถระบายน้ำได้ทัน ความเสียหายจะเกิดขึ้นกับพืชผลทางการเกษตรและอสังหาริมทรัพย์เป็นส่วนใหญ่สำหรับความเสียหายอื่นๆ มีไม่มากนัก เพราะสามารถเคลื่อนย้ายให้อยู่ในที่ปลอดภัยได้ เมื่อทราบคำเตือนล่วงหน้าเกี่ยวกับสภาวะฝนตกหนักและน้ำล้นตลิ่ง

2. น้ำท่วมฉับพลัน เป็นสภาวะน้ำท่วมที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลัน เนื่องจากการเคลื่อนตัวอย่างรวดเร็วของปริมาณน้ำจำนวนมากจากที่สูงลงสู่ที่ต่ำ ซึ่งมักเกิดขึ้นหลังจากฝนตกหนักไม่เกิน 6 ชั่วโมงและมักเกิดบริเวณที่ราบระหว่างหุบเขา ซึ่งอาจจะไม่มีฝนตกหนักในบริเวณนั้นมาก่อนเลย แต่มีฝนตกหนักมากบริเวณต้นน้ำที่อยู่ห่างออกไป หรืออาจเกิดจากเขื่อนพัง เนื่องจากรั่วซึม น้ำท่วมฉับพลันมีความรวดเร็วมาก โอกาสที่จะป้องกันและหลบภัยจึงมีน้อย ดังนั้นความเสียหายที่เกิดจากน้ำท่วมฉับพลันจึงมีมากทั้งแก่ชีวิตและทรัพย์สิน

สาเหตุการเกิดน้ำท่วมหรืออุทกภัย

1. ฝนตกต่อเนื่องเป็นเวลานานและฝนตกหนัก อาจ
เนื่องมาจากพายุหมุนเขตร้อนผ่านร่องมรสุม, ลมมรสุม
ตะวันตกเฉียงใต้, ลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นต้น

2. น้ำหลากจากภูเขาที่เป็นต้นน้ำลำธาร เป็นลักษณะ
น้ำท่วมฉับพลัน ซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายบริเวณชุมชนใน
ที่ราบเชิงเขา อาจเกิดขึ้นได้แม้ไม่มีฝนตกในบริเวณนั้น
แต่ได้มีฝนตกหนักมากบริเวณต้นน้ำซึ่งอยู่ห่างไกลออกไป
กระแสน้ำจะไหลลงสู่ที่ราบอย่างรวดเร็วและรุนแรง อาจ
เกิดได้เนื่องจากการตัดไม้ทำลายป่าต้นน้ำลำธาร การใช้
ประโยชน์ที่ดินผิดหลักการ เช่น ใช้ที่ดินที่สูงบนภูเขาที่มี
ความลาดชันมาทำการเพาะปลูก แต่ถ้ามีความจำเป็นต้อง
ทำกสิกรรมหรือเพาะปลูกต้องปฏิบัติตามหลักวิชาการ คือ
ควรทำเป็นขั้นบันไดขวางตามความลาดชันในการเพาะปลูก
เพื่อชะลอความเร็วของกระแสน้ำ

พายุฝน

3. น้ำทะเลหนุน ทำให้ระดับน้ำ

ของน้ำในแม่น้ำจะช้าหรืออาจจะ

ไม่สามารถระบายลงสู่ทะเลได้ ระดับน้ำจึงสูงขึ้น

บริเวณริมฝั่งแม่น้ำได้

4. **เขื่อนพัง** ทำให้เกิดน้ำท่วมฉับพลัน ซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายอย่างมากเป็นบริเวณกว้าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งชุมชนที่อาศัยอยู่บริเวณใกล้เคียง เนื่องจากปริมาณน้ำจำนวนมากมหาศาลที่กักเก็บไว้ในเขื่อนจะเคลื่อนที่ด้วยความเร็วมากโอกาสที่จะหลบหนีจึงมีน้อย นอกจากจะทราบล่วงหน้าเท่านั้น

5. **ทางระบายน้ำไม่ดีพอหรืออุดตัน**

สัตว์น้ำจะปลอดภัย ให้ป้องกันหมันตุแล

เกษตรกรควรติดตามข่าวสารพยากรณ์อากาศ
จากทางราชการอย่างใกล้ชิด และปฏิบัติตาม
คำแนะนำของเจ้าหน้าที่ ดังนี้

1

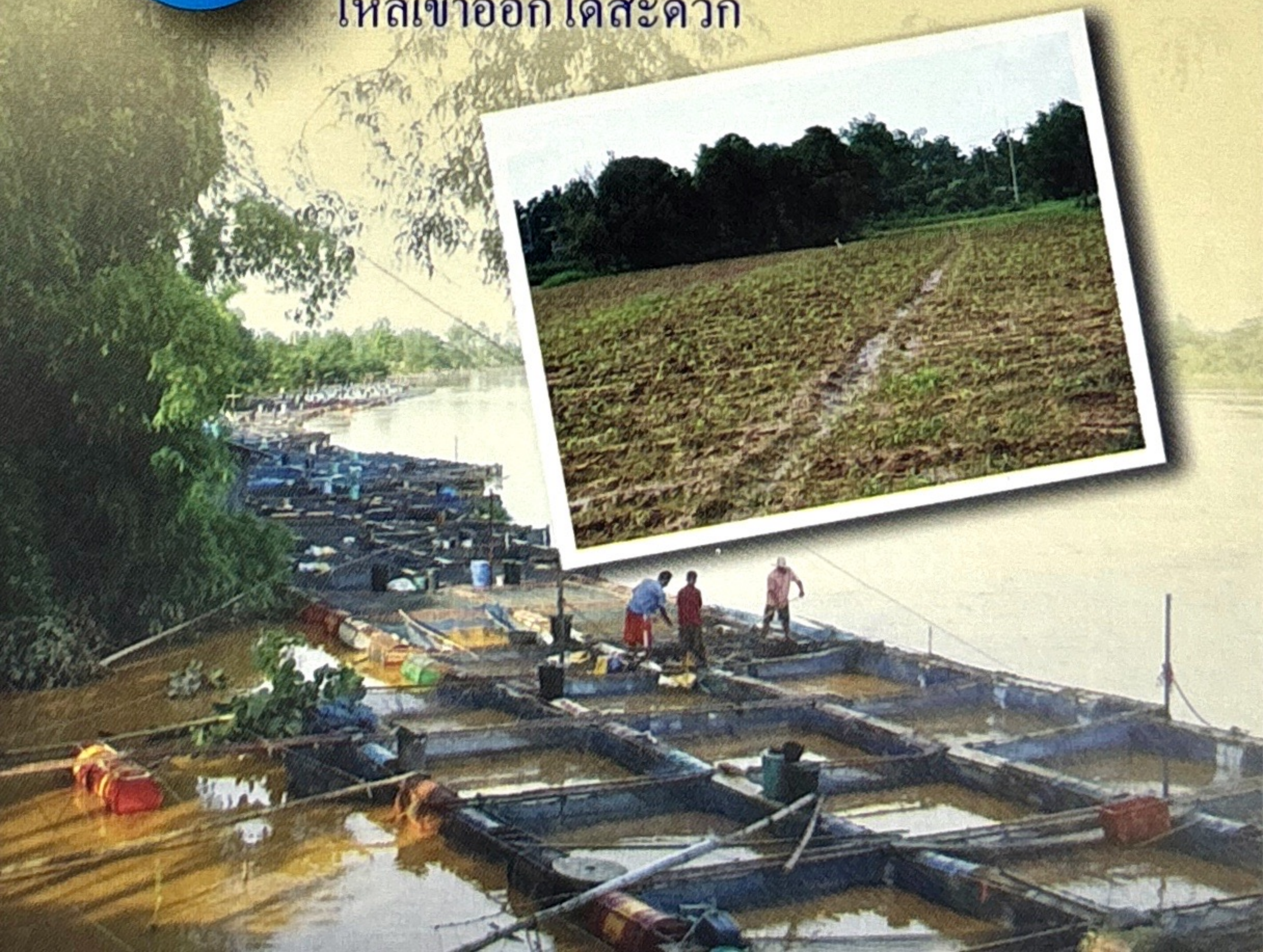
ควบคุมการใช้น้ำและรักษาปริมาณน้ำในที่
เลี้ยงสัตว์น้ำให้มีปริมาณพอเหมาะ หรือ

ปริมาณ 2 ใน 3 ส่วน
ของน้ำในบ่อเลี้ยงสัตว์น้ำ

2

จัดทำร่องระบายน้ำ และขุดลอกตะกอนดินที่
จะทำให้ร่องระบายน้ำตื้นเขินออกเพื่อให้
น้ำไหลเข้าออกได้สะดวก

3

จัดเตรียมเครื่องเพิ่มออกซิเจน
ไว้ให้พร้อมเพื่อช่วยเหลือ
สัตว์น้ำในบ่อกรณีปริมาณน้ำ
จากภายนอกไหลเข้าบ่อกะทันหัน

4

เลี้ยงสัตว์น้ำให้เหมาะสม
กับฤดูกาลเพื่อจับขึ้น
ใช้ประโยชน์ก่อนการเกิดอุทกภัย

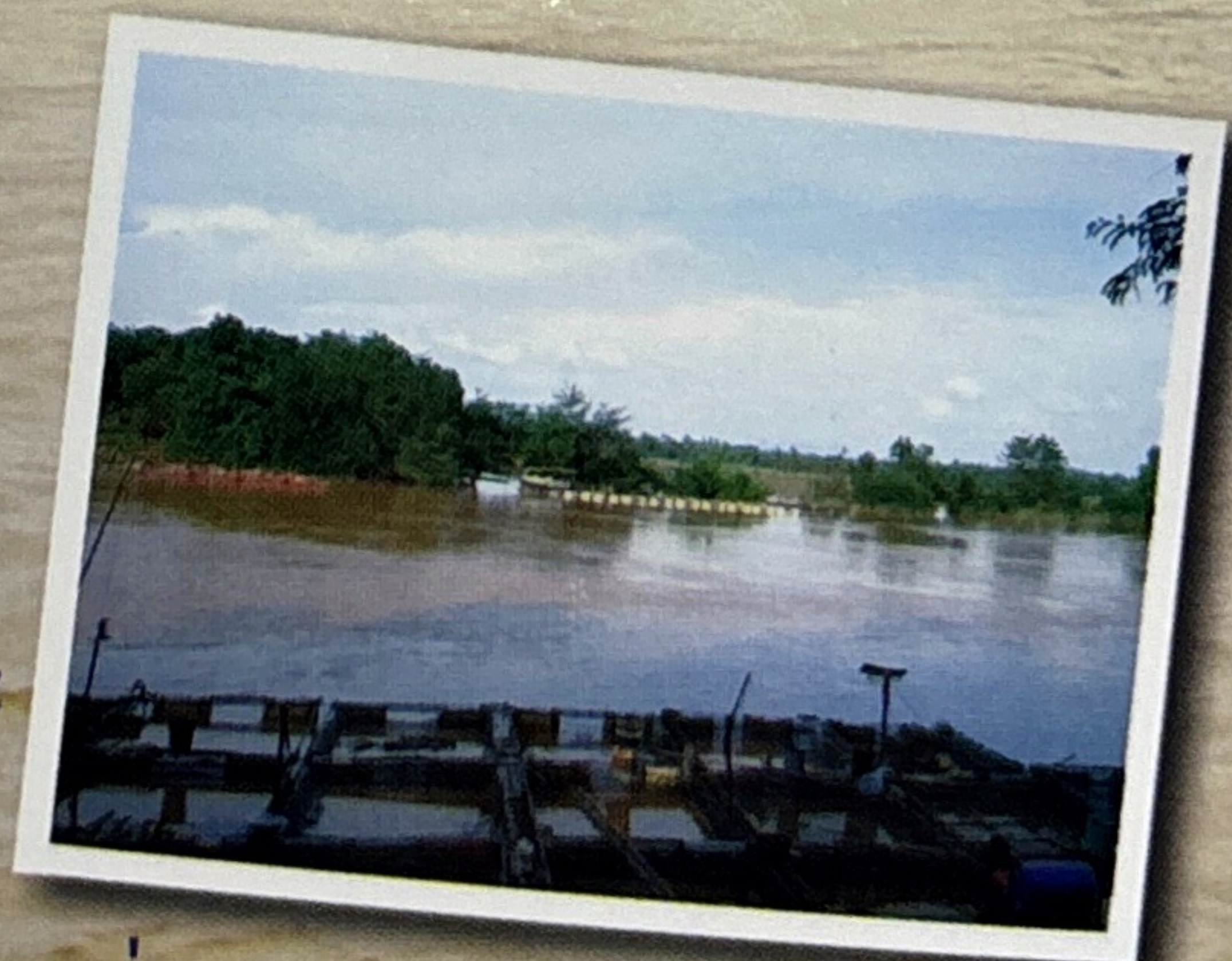
5

เตรียมทยอยจับสัตว์น้ำ
ที่ได้ขนาดขึ้นจำหน่ายหรือ
บริโภคเพื่อลดปริมาณสัตว์น้ำในบ่อให้น้อยลง

6

ปรับปรุงคันบ่อและ
เสริมคันบ่อให้สูง
พอกับปริมาณน้ำที่เคยท่วม
ในปีที่ผ่านมา

7

จัดเตรียมอุปกรณ์ที่จำเป็น
เช่น อวน เครื่องสูบน้ำ
เครื่องเพิ่มออกซิเจน
ยาปฏิชีวนะ ไว้ให้พร้อม

8

จัดเตรียมปูนขาวไว้สำหรับ
พื้นที่ดินกรดดินเปรี้ยว
เพื่อปรับสภาพน้ำในบ่อหลัง
น้ำท่วมประมาณ 50-60 กิโลกรัมต่อไร่

